

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Mennta- og menningarmálaráðun.
Sölvhólgötu 4
101 Reykjavík

Reykjavík 9. febrúar 2021

2102015SA KB
Málalýkill: 00.64

Efni: Umsögn um drög að reglugerð um Menntamálastofnun, mál nr. S-18/2021.

Vísað er til tilkynningar í samráðsgátt, dags. 22. janúar sl., þar sem óskað er eftir umsögnum um drög að reglugerð um Menntamálastofnun.

Samkvæmt texta í samráðsgátt er í reglugerðinni m.a. fjallað nánar um hlutverk og verkefni stofnunarinnar, hlutverk ráðgjafarnefndar, samráð og tengsl stofnunar og hagsmunaaðila, fyrirkomulag samskipta ráðuneytis og stofnunar og hlutverk stofnunar gagnvart ráðuneyti.

Almennt

Menntamálastofnun (MMS) sinnir fjölmörgum verkefnum sem skipta sveitarfélögum sem rekstraraðila leik- og grunnskóla verulegu máli. Má þar t.d. nefna útgáfu námsefnis fyrir grunnskóla, framkvæmd ytra mats, fyrirlagningu samræmdra könnunarprófa og alþjóðlegra kannana sem og umsýslu og ráðgjöf í tengslum við þjóðaráttak um læsi. Auk þess starfar hjá MMS ráðgjafi á vegum jöfnunarsjóðs sem sinnir stuðningi og ráðgjöf vegna nemenda með íslensku sem annað tungumál í öllum sveitarfélögum utan Reykjavíkur. Það er því hagsmunamál sveitarfélaganna að umgjörð um stofnunina sé vönduð og skýr svo að starfsemi hennar gangi sem skyldi.

Þegar lög um Menntamálastofnun nr. 91/2015 voru til umfjöllunar á Alþingi í frumvarpsdrögum benti sambandið á að hlutverk stofnunarinnar samkvæmt frumvarpinu væri óljóst og betur hefði farið á því að byrja á að móta stefnu um hlutverk hennar. Eftir fimm ára reynslu af starfsemi stofnunarinnar er sambandið ennþá þeirrar skoðunar að skerpa þurfi verulega á hlutverki hennar. Stofnunin hefur almennt staðið sig vel í að sinna þeim verkefnum sem hún tók við af fyrirrennendum sínum en hlutverk hennar hvað varðar t.d. greiningar, gagnaöflun og miðlun upplýsinga og ekki síður ráðgjöf, stuðning og aðra þjónustu við skólasamfélagið er óljóst. Mikill vilji virðist hins vegar vera hjá haghöfum til þess að efla hlutverk stofnunarinnar. Það má sjá á því að í skýrslum fjölmargra hópa um hins ýmsu málefni sem settir hafa verið á fót á vegum mennta- og menningarmálaráðuneytisins er nær undantekningarlaust lagt til að Menntamálastofnun sé falið aukið hlutverk. Má hér sem dæmi nefna skýrslu samstarfsráðs um starfsþróun kennara og skólastjórnenda, skýrslu um framtíðarstefnu, markmið og hlutverk samræmdra prófa, eftirfylgd úttektar

Evrópumiðstöðvar á opinberri menntastefnu, tillögur starfshóps um menntun barna og ungmenna með fjölbreyttan tungumála- og menningarbakgrunn, aðgerðaáætlun um nýliðun kennara og eftirfylgd með innleiðingu nýrra laga um menntun, hæfni og ráðningu, eftirfylgd stefnu um náms- og starfsráðgjöf og vinnu starfshóps um styrkingu leikskólastigsins. Þá hefur lengi verið að störfum starfshópur um námsgögn en í nefndaráliti allsherjar- og menntamálanefndar við lög um Menntamálastofnun er sérstaklega tiltekið að skoða þurfi þau mál gaumgæfilega. Loks má nefna að skilgreina þarf betur hlutverk MMS við innleiðingu og eftirfylgni með námskrám.

Um reglugerðardrögin

Að mati sambandsins bæta fyrirleggjandi reglugerðardrög ekki úr þeim annmörkum sem bent hefur verið á hér að framan hvað varðar óljóst hlutverk stofnunarinnar. Því færi betur á því að byrja á að greina með heildstæðum hætti hvaða hlutverki stofnuninni er ætla að sinna og taka löggin um stofnunina sem og fjármögnun verkefna hennar til endurskoðunar í framhaldinu. Verði niðurstaðan sú að gefa út umrædda reglugerð vill sambandið koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum við einstakar greinar:

Starfsemi ráðgjafarnefndar – 3. gr.

Samkvæmt 3. gr. laga um Menntamálastofnun hefur forstjóri sér til ráðuneytis 7 manna ráðgjafarnefnd. Í henni á Samband íslenskra sveitarfélaga einn fulltrúa. Samkvæmt 3. mgr. 3. gr. laganna er verkefni nefndarinnar að vera forstjóra til ráðgjafar um langtímastefnumótun um starfsemi stofnunarinnar. Hlutverk nefndarinnar samkvæmt lögum er því vægast sagt óljóst en í fyrirleggjandi reglugerðardrögum er ekkert skerpt á þessu hlutverki. Eins og fundargerðir frá fyrsta starfstímabili nefndarinnar gefa til kynna hefur það háð störfum hennar að hafa ekki betur skilgreint hlutverk, verksvið og umboð varðandi þróun verkefna MMS. Það má því ekki láta hjá líða að nýta nýja reglugerð í því skyni að eyða mögulegri óvissu um hlutverk og starfshætti ráðgjafarnefndarinnar.

Gerð og miðlun námsgagna – 5. gr.

Í greininni er tekið fram að stofnuninni beri að sjá grunnskólanemendum fyrir námsgögnum en að henni sé jafnframt heimilt að sjá öðrum skólastigum fyrir námsgögnum eftir því sem ráðherra ákveður og fé er veitt til. Í þessu ljósi telur sambandið afar mikilvægt að kláruð verði fyrrgreind vinna starfshóps um framtíðarfyrirkomulag námsgagna. Mikilvægt er að leikskólar hafi aðgang að gæðanámsefni hjá MMS og að stofnunin fái sérstakt fjármagn til þess. Að sama skapi þarf að huga sérstaklega að námsefni fyrir nemendum með annað móðurmál en íslensku. Þá er rétt að nefna í þessu samhengi að tímabært er að skilgreina hlutverk MMS varðandi útgáfu og gæðamat á námsefni fyrir framhaldsskólanema og veita þeim aðgang að gjaldfrjálsum námsefni a.m.k. til loka fræðsluskyldualdurs.

Samkvæmt 2. mgr. greinarinnar skal áhersla lögð á að auðvelda kennurum nýtingu námsefnis með ráðgjöf, kynningum og leiðbeiningum. Sambandið er mjög fylgjandi því að stofnunin auki stuðning og ráðgjöf en telur að skilgreina þurfi betur hvað í því verkefni felst og tryggja fjármagn til aukinnar ráðgjafar og stuðnings.

Náms- og gæðamat – 6. gr.

Samkvæmt greininni er gert ráð fyrir að Menntamálastofnun veiti kynningu, ráðgjöf og stuðning við nýtingu niðurstaðna náms- og gæðamats. Í þessu ljósi ítrekar sambandið fyrri athugasemdir um að skilgreina þurfi betur hvað felst í stuðningi og ráðgjöf og tryggja verði samhliða fjármagn til aukinnar ráðgjafar, sérstaklega varðandi aukna eftirfylgni við niðurstöður ytra mats en þar hefur því miður verið pottur brotinn til þessa.

Greiningar- og upplýsingagjöf – 7. gr.

Í greininni er tiltekið að stofnunin skuli safna gögnum og greina og vinna upplýsingar úr þeim. Ekkert er hins vegar kveðið á um hvaða gögnum eða greiningum hún á að sinna. Að mati sambandsins þarf að fara fram stefnumótun á sviði upplýsingaöflunar, tölfræði og greininga á sviði menntamála og liður í þeirri vinnu er áform MMS um að koma á fót verkefninu Menntaveru, sem ástæða væri til að ávarpa í nýrri reglugerð. Þeirri stefnu þarf að fylgja eftir með markvissri innleiðingu og nauðsynlegu fjármagni. Óljóst ákvæði um gagnasöfnun og greiningar dugar ekki til. Þá er líkt og við verkefni 5. og 6. gr. gert ráð fyrir stuðningi og ráðgjöf og ítrekar sambandið fyrri athugasemdir í því samhengi.

Tekjur fyrir sérþjónustu – 9. gr.

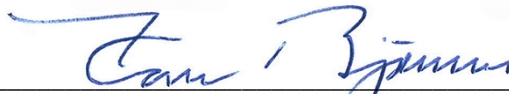
Í 9. gr. er að finna almenna heimild fyrir stofnunina til að ákvarða gjald fyrir sérþjónustu. Vísað er til 1. mgr. 7. gr. laga um Menntamálastofnun en þar segir að Menntamálastofnun sé heimilt að afla sértekna fyrir sérþjónustu við skýrslugerð og þjónustu við skóla, rekstraraðila þeirra, hagsmunasamtök, rannsóknaraðila og aðra gagnabeiðendur, svo og vegna hagnýtingar á upplýsingakerfum stofnunarinnar, þjónustu í því sambandi og fyrir útgefið efni. Hér telur sambandið rétt að vekja athygli á því að í greinargerð með lögum um Menntamálastofnun er tiltekið að meginreglan sé sú að upplýsingar stofnunarinnar séu veittar án endurgjalds. Mikilvægt er að fylgja þeirri meginreglu og skilgreina verkefni sem réttlæta gjalddöku þröngt. Umræða um gjalddöku tengist einnig fyrri athugasemdum um að skilgreina þurfi hlutverk stofnunarinnar betur t.d. hvað varðar ráðgjöf og stuðning enda ekki gert ráð fyrir að hún taki gjald fyrir lögbundna þjónustu.

Að lokum

Með vísan til framangreinds telur sambandið skynsamlegt að áður en sett er reglugerð um starfsemi stofnunarinnar verði farið í stefnumótun með haghöfum og ráðgjafarnefnd stofnunarinnar til að greina hvaða verkefnum Menntamálastofnun er ætlað að sinna og með hvaða hætti. Sambærilegar stofnanir á Norðurlöndunum hafa vel skilgreint hlutverk og gegna þýðingarmiklu hlutverki fyrir þróun og gæði

skólastarfs. Mikill vilji er til þess hjá sambandinu að styrkja stöðir stofnunarinnar þannig að hún geti sinnt auknu ráðgjafar- og stuðningshlutverki við sveitarfélögin og skólustarf í landinu og standi undir þeim væntingum sem til hennar eru gerðar í tillögum fjölda starfshópa á vegum mennta- og menningarmálaráðuneytisins. Þá sé nauðsynlegt að skerpa á reglugerðinni þannig að hún verði raunverulega til þess fallin að skýra nánar hlutverk og verkefni ráðgjafarnefndar stofnunarinnar.

Virðingarfyllt
SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri